

Pli 2033

SLOVENKA

GLASILO
SLOVENSKE PROTIFAŠISTIČNE ŽENSKÉ ZVEZE ZA
PRIMORSKO

Leto. II.

Štev. 3.

PRVO ZASEDANJE PRVEGA SLOVENSKEGA PARLAMENTA.

Med največja čudeža slovenskega narodnega prebujenja spada pravgotovo zgodovinski dogodek -- prvozasedanje slovenskega parlamenta, Slovenskega Narodno Osvobodilnega Sveta. Po več kot ti soč. letih hlapčevanja in nevesele preteklosti, po vseh-težkih borbah s sosedi lačnimi naše zemlje, po najbolj-divjih in brezobzirnih poizkusih nemških in italijanskih fašistov, da bi nas razkosali in uničili, -- pomeni ta dogodek vstajenje slovenske narodne skupnosti in začetek nove slovenske državnosti v veliki, demokratični državi vseh svobodnih in enakopravnih jugoslovanskih narodov -- v-novi, federativni Jugoslaviji. --

Prvo zasedanje prvega slovenskega parlamenta je pravgotovo edinstveno v zgodovini narodov. V sredi takozvane Hitlerjeve trinjave, na ozemlju, ki ga branijo-junaške partizanske brigade, so se zbrali predstavniki iz vseh slovenskih pokrajin, Štajerci, Korošci, Gorenjci-in Primorci, da združijo svojo voljo v oblikovanje skupne usode združene slovenske skupnosti. Eni iz vrst borcev iz brigad in divizij, drugi iz osvobojenih delov -- Slovenije, tretji tudi iz krajev, kjer še gospodari okupator, zastopniki vseh slojev in poklicev, politični delavci in gospodarski strokovnjaki, delavci, kmetje, --izobraženci, tovariši, tovarišice. Da, tudi tovarišice, naše najboljše, najbolj prekaljene in požrtvovalne-žene, ki so bile izvoljene na prvem zboru odposlancev slovenskega naroda v Kočevju. Vsem zbranim se je izražala na obrazih-prčanost naši veliki stvari, vsem-se je zrcalila v očeh odločnost, resnost in želja pomagati trpeči domovini. Njihova pot do narodnega =

zaupanje je bilo polna preizkušnja in nasebičnega dela. Nikogar od njih ni pripeljela na to mesto špekulacija, žele za dobiček in bogatimi dohodki, ki so nekoč izžvali lažnim poslancem in goljufivim kričačem v parlamentih. Izvolilo jih je ljudstvo, kot svoje najboljše, najspesobnejše predstavnike in jim je zaupala težko odgovornost v najtežjih dneh.

Delo ki ga je opravil na svojem prvem zasedanju SNOS je usodnega pomena za vsobodočnost slovenskega naroda. Na podlagi drugega zasedanja AVNOJ-a v Jajcu, ki je začrtalo obrise nove jugoslavije in bratskega sožitja jugoslovenskih narodov, smo se s sklepi prvega zasedanja slovenskega parlamenta Slovenci vključili v to državno federativno skupnost in oblikovali svojo državnost v novi Jugoslaviji. Potrjeno je bilo delo naše delegacije v AVNOJ-u, ki je sodelovala na zgodovinskem zasedanju v Jajcu, z navdušenjem je bilo pozdravljena ustanovitev nove jugoslovanske skupnosti pod vodstvom Nacionalnega Komiteta in generalnega maršala Tite. Ustrezno pojmovanje jugoslovenske federacije so bili postavljeni pogoji za formiranje slovenskega Nacionalnega Komiteta kot slovenske narodne vlade. Utrdili so se temeljni najbolj popolne in široke demokracije, po kateri si bo slovensko ljudstvo v novi bodočnosti samo krojilo svojo usodo skupno z bratskimi jugoslovenskimi narodi. Proglašena so bila osnovna načela, ki bodo dejala v bodočnosti slovenskemu ljudstvu najširše demokratične pravice. Sprejeti so bili odleki za utrditev in dokončno izgradnjo slovenske narodne oblasti, odlok o razpisu volitev, o ustanovitvi zakonodajne komisije in verske komisije za reševanje vprašanj, ki so v zvezi z vero in cerkvijo nadalje komisije za ugotovitev

zločinov okupatorjev in njihovih domačih pomagačev. Po spojitvi Slovenskega Narodnega Sveta za Primorsko z organi celokupne slovenske narodne oblasti je bil z velikim navdušenjem soglasno izvoljen za člana predsedstva SNOS (za člana Izvršnega odbora OF).

PISATELJ TOVARIŠ FRANCE BEVK

dosedanji predsednik Slovenskega Narodnega Sveta za Primorsko.

V imenu slovenskih mater in žena je med zasedanjem SNOS ocenila veliko pomembnost teh trenutkov za izgradnjo slovenske narodne oblasti. Tovaršica Marija Ivančičeva, ki je že na Kočevskem Zboru kot partizanska mati junakinje ganila srca vseh navzočih s svojo vzvišeno žrtvijo in čudovito ljubeznijo do slovenske domovine. Spomnila se je leta 1918, agitacije za Jugoslavijo in silnega razočaranja slovenskih mater in žena nad državo, ki je takrat prodala stotisoče naših Slovencev v sužnost tujcem. Povdarila je razliko med novo Jugoslavijo, ki se poraja in v katero se vključuje slovenski narod po prvem zasedanju svojega parlamenta z besedami: "Mar ne bomo me slovenske matere in žene zaupale naši novi oblasti? Saj smo jo kupile z lastno krvjo, z lastnimi sinovi. Iz te krvi nam klije ta nova bodočnost..."

Nadalje so bili izglasovani ukrepi, ki naj usmerijo in načrtno vodijo naše gospodarsko, finančno, zdravstveno in prosvetno delo, tako odlok o zaščiti gozdov, o zaščiti semen, plemenske živine, obdelavi zemlje, pooblastilo za izdajo plačilnega bona in razpis narodnega davka ter odlok o ustanovitvi roditeljskih svetov. Vsi ti sklepi so se po predlogih, ki jih je stavilo predsedstvo SNOS uveljavili na podlagi obširno debato in pro

stega glasovanja. Ob koncu je bil ob silnem navdušenju odposlan topel pozdrav maršalu Titu, ki dvig tudi vse ostale zotirane in zasužnjene narode na boj za osnovne državne nacionalne in človečanske pravice.

Ni, pretirano samozavest nas Slovencev, če vidimo v prvem zasedenju svojega parlamenta drago cen in nadsveto-vržen zgodovinski zgodetek za izoblikovanje naše bodočnosti združeno in svobodno Slovenije v novi federativni Jugoslaviji. Prav tako visoko je ocenil pomen zasedanja navzoči predstavnik angleškega vojaškega odposlenstva, gospod major Jones, z besedami: "Vi, ki ste tu zbrani, utverjate nekaj tako velikega, da se tega morate niti sami ne zavedate. Moje mnenje je, da utverjate vzor države za ves zapadni svet...."

Borđan Čselnik

ŽIVEL PRVI SLOVENSKEI PARLAMENT

CHURCHILLOV GOVOR

Ona 22. februarja je imel gospod Vindsten Churchill, ministerski predsednik Velike Britanije v spodnji zbornici naslednji govor:

O Jugoslaviji:

V Jugoslaviji dejano pomoč maršalu Titu. Kljub najstregotnejšim nemškim grozodejstvom in represalijam nad talci in podeželskim prebivalstvom z ženami in otroki vrči, imajo partizanski kontrole v svojih rokah. Nemci držijo glavne mesta in si prizadevajo, da bi funkcioniral železniški promet. Njihove kolone se pomikajo po deželi sem in tja, vendar držijo same tisti teren,

na katerem se nehajajo in nič drugega. Vse ostale pripade hrabrim partizanom.

Nemške izgube so zelo težke in kolikor se tiče sedanjih bojev, so mnogo višje, kakor izgube partizanov. Če pa računamo talce in civiliste, ki so jih Nemci hladnokrvno pobili so sedev - nemške izgube manjše kot pa partizenske. Ubijanje civilnega prebivalstva iz čiste želje po ubijanju samo voče nemške grabe in bomo morali mi za to še v večji meri obračunavati z Nemci. V Jugoslaviji sta dve glavni sili. Prvi so gverilski odredi pod poveljstvom generala Mihajloviča. Ti so prvi stopili v borbo in do neke mere predstavlja jo oborožene sile stare Srbije. Nekaj časa po porazu jugoslovanske redne armade so te sile nadaljevale z gverilsko vojno. Mi jim nismo mogli poslati nobene pomoči ali materiala, razen tega, da smo jim vrgli nekaj gradiva z letali. Nemci so na vsako gverilsko aktivnost odgovarjali s streljanjem skupin 400 do 500 oseb v Beogradu. Žel pa moram reči, da je general Mihajlovič postopoma zašel tako daleč v stran, da so nekateri njegovi poveljniki sklenili sporazume z Italijani in Nemci, zaradi česar so jih Nemci in Italijani pustili na nekaterih področjih v miru. Četniki pa od tokrat dalje niso napravili nič, ali pa pravno proti okupatorju. Torej se je pojavil na pozorišču nov in mnogo bolj učinkovit borec za svobodo. J o s e p 1941- s o p a r t i z a n i m e r š a l e T i t o z a č e l i z besno in krvavo vojno za obstanek proti Nemcem in so z golimi rokami trgali krožje iz nemških rok.

Partizenske vrste se hitro naraščale. Niti nemške represalije, tudi če so še tako krvavo izvrševale nad talci ali vaščani jih niso prestre

Sile. Partizenom je šlo za smrt ali svobodo. Kmalu so partizani začeli prizadevati Nemcem težke izgube in so postali gospodarji prostornih področij. Bili so pod spretnim vodstvom in sornostopali po gverilskem načelu ter so postali za Nemce nevidni in smrtno nevarni. Danes so bili tu, jutri tam, bili so povsod. Nemci so začeli proti partizenom ofenzivno-velikega obsega, toda partizani so jih vsakokrat dočekali in ko so bili obkroženi, so pobegnili, potem ko so prizadeli sovražnika velike muke in izgube.

To gibanje je po številu kmalu prekosilo sile generala Mihajloviča. Ne samo Hrvatje in Slovenci temveč tudi velike število Srbov se je pridružil generalu Titu, tako da ima danes pod seboj več kot četrta milijona mož in veliko količino orožja, ki je bilo odzeto sovražniku, ter ima organizirano znatno število divizij in korpusov. Tako je formiran ves pokrat ne da bi izgubil svoje gverilske lastnosti, brez katerih ne bi mogel uspeti. Te sile držijo v tem trenutku v času najmanj 14 izmed 20 divizij (nemških) na Balkanskem polotoku.

Okrog in znotraj teh junških borcev se je razvila narodnostno in zedinjevalno gibanje. Komunistični element je imel čast, da je to gibanje začel. Toda, ko je to gibanje narastlo po moči in po številu, je prišlo do procesa prilagojevanja in zedinjevanja, v katerem so prevladali nacionalni ideali. V maršalu Titu so našli partizani odličnega voditelja, ki si je pridobil za velike sile v boju za svobodo.

Zel, tuda neizogibne so te sile prišle v nesprotje s silami generala Mihajloviča. Aktivnost partizenov je križala račune v sporazumih Mihajlovičevih komandantov s sovražnikom. Mihajlovič

je poskušal zadušiti te sile. Prišlo je do mnogih tragičnih bojev in težkih meščovanj med ljudmi iste narodnosti in iste dežele. Te nesreče so prišle samo radi slavnega sovražnika.

Danes je število pristašev Tita mnogo višje od pristašev Mihajloviča, ki deluje v imenu kraljeve jugoslovanske vlade. Danes so svede partizani maršala Tite edini ljudje, ki so učinkovito boro proti Nemcem.

Že dolgo časa sem se živahno zanimal za gibanje maršala Tite in sem mu poskušal ter mu poskušam tudi sedaj pomagati na vse načine. Moj mladi prijatelj kapiten Dickon, ki je zdaj podpolkovnik, se je spustil na jugoslovanske tle skorej pred enim letom - ter je bil celih 8 mesecev v Vrhovnem Štabu maršala Tite. Pri neki priliki je ista bomba ranila maršala Tite in podpolkovnika Dickona. Od podpolkovnika Dickona smo dobili živ opis celotnih bojev, v katerih je sodeloval, kakor tudi njihovih voditeljih.

"Lansko leto pa sem poslal v Jugoslavijo precej veliko vojaško misijo pod vodstvom generala Mac Beena. Danes lahko zagotovim spodnji zbernici, da bom storil vse, kar smo sposobni storiti, da bomo z vseni močmi pomagali maršalu Titu in njegovim junaškim odredom."

"Ko sem bil bolan, mi je maršal Tite poslal pozdrav in odtelej naprej si stalno in prijateljske dopisujejova. Mi ga bomo podpirali z vso močjo, ki jo imamo na razpolago v skladu z našimi glavnimi obveznostmi."

"Kakšen pa je v takšni situaciji položaj kralja Petra in jugoslovanske vlade v Kairu? Kot 17 letni otrok je kralj Peter ušel iz klešč nemestništva in je z novo jugoslovansko vlado našel zatočišče v naši deželi. Mi ne moremo na noben način

pretrgati zvez z kraljom. On je brez dvoma izgubil ugled v očeh partizanov zaradi tega, ker je njegova vlada delala z Mihajlovičem in njemu podrojanimi koruptanti. Mi ne Britenskih tleh držimo monarhističnega načela in smo skušali mnogo bližedati od ustavno-monarhije, nimamo pa nobenega načelnega namena vli želje, da bi usiljevali naše ideje drugim državam. Kolikor se tiče nas, bodo narodi v mirnih razmerah lahko izrazili svojo voljo. Grki, Jugoslavlani in Italijani bodo imeli popolno svobodo, da si uredijo obliko vladavine, kakor si jo želijo. Za enkrat je položaj nekoliko zapleten."

"Upam, da bom užival zaupanje spodnje zbornice, ko bom skupaj z ministrom za zunanje zadeve delal na rešitvi vprašanj, ki se bodo v tej situaciji pojavila, kolikor bo v moji moči v soglasju z našimi zvezniki na Sovjetske Rusije in Ameriko, ki že pošiljata svoja misija k maršalu Titu, ker moram z veseljem povedati."

"Naše čustva so ravneje po načelu, da imajo zaupanje v tiste, ki so ohranili svojo zaupanje v nas in da nadaljujemo brez predsodkov in ne glede na politične nagnjenja s tistimi, ki se borijo proti nacizmu ter prizadovejo sovražniku največjo škodo."

O n o d z e v e z n i š k i h o d n o s i h :

Odnosji med Veliko-Britanijo, Ameriko in Rusijo so tako tesni, kakor niso še nikdar bili. Stojimo pred velikimi dogodki, ko bomo podvzeli največje skupne operacije proti sovražniku. Ti bomo po sovražniku z morja, zreke in kopnega, kakor smo se dogovorili na konferenci v Teheranu. Ti Uderili bomo z vsemi silami in sicer spodletimo in polati.

... in ob... v... v 1945

O N e m c i h:

Vsi zavezniki zahtevajo od Nemčije brezpogojno kapitulacijo. Ta pojem pa ne znači zasužnjenja ali pa uničenja nemškega naroda. Vsekakor pa ne želi v tem pojmu; da zavezniki ob brezpogojni kapitulaciji ne-prevzamejo napram Nemčiji nobenih obveznosti. Zato za Nemčijo tudi ne more veljati: = Atlantske karte in se Nemci ne bodo mogli sklicevati na njo, če bodo prisiljeni odstopiti drugim državam in narodom nekatera svoja ozemlja in pristati na popravila mej. Takrat ne bo mogoče uveljavljati ugovorov proti zaveznikom, kakor je bilo to koncem prve svetovne vojne, ko so se sklicevali na Willsonovih štrnjast točk, da bi te morale veljati tudi za Nemčijo. Zavezniki ne bodo bita vezani na Nemčijo ne podlegi kako krevanje kupčije. Rezume pa se, da zavezniki napram Nemcem ne bodo nastopili kot neki barbari in da tudi ne nameravejo izbrisati Nemčije iz zemlje.

V ostalem delu svojega govora je Churchill zavrnilo hitljijskega bojišču, a zračni, vojni, in Poljski in o koncu vojne.

ŽIVELI NAŠI ZAVEZNIKI

IZJAVA BORBENIH PRIMORK NA PRVI KONFERENCI.

Pripravljeni smo vsi, delci in breme naše svete borbe v zaledju prevzeti na svoja ramena. Vsi moški tovariši pa naj gredo v vojsko, naj gredo tja, kjer je mesto vsakega zvezdnega Slovence.

Stopnjevala bomo svojo borbenost in požrtvo

velnost do naše NOV je v vsi naši prapir-le ter nudila najmočnejšo oro naši narodni oblasti.

Biti hočemo desna roka našemu AVNOJ-u in obljubljamo, da bomo čuvali našo borbeno enotnost vseh slovenskega naroda, s čimbomo izpolnile naredilo našega velikega maršala in voditelja tvariš- tva.

Zborevalke na prvi pokrajinski konferenci.

ZEMLE SODELUJTE PRI IZGRADNJI SLOVENSKE NARODNE OBLASTI !

ZEMLJA KLIČE

Obdelajmo slovenski košček zemlje - to je naša gesla letošnje pomladi. Da bomo nasitili našo vojsko ob njenem poslednjem smrtenosnem naskoku na sovražnika, da bomo vrnili zdravje našim ranjenim in vojnim bolnikom, da ne bodo trpeli pohujšanja politični delavci v zalogju, da ne bodo naše družine, da nam bodo otroci rastle v krepke, srečne ljudi, da bodo pogoščeni tisoči internirancev in izseljencev, ki se bodo vrnili na svoje opustošene domove, da ne bo shranba prazna, ko se bodo po končani zmagi vrnili naši junaki na svoje domove !

Ne možemo mesto si stepile v gospodarstvu Ti, žena, na tvoja ramena so padle vse naše skrbi za družino, za hišo, za polje in gozd, za celotno kmetijo. To je velik preokret v življenju vsi in kmečkega sveta.

Mož je prijel za puško - žena za plug, fant za mitraljez - dekla za krep. Mora tako biti, če

hočemo doseči svobodo, zakaj le ona zemlja, ki bo vsa prepuščena s krvjo in znojem prorita in prekopana, bo svobodna. Le na taki zemlji si bodo svobodni ljudje urejali svoje življenje po lastni volji.

Slovenske žene srečaj pri oranju njiv, vidiš jih pri obdelavi vinogradov, v hlevu pri živini, pri vsakem delu.

Včasih si se, slovenske žene, z možem pogovorila o vseh težavah in vprašanjih, ki jih je pri našem delu: kje boste kaj sejale, sadila, kje boste nabavila to in ono, kako vam bo pomagel pri izvršitvi dela i. t. d. Donesi naši pomoči in nasvete pri svojih sosedah. V naš k a s k r u p n o s t n a s j b e t i s t e, k i b o n a d o m e s t i l a d r u ž i n s k e. Z medsebojno pomočjo bomo prebrodili težavah srbi, ki so med nami vsemi. Odberi SPŠZ naj bodo iniciatorji - organizatorji dela. Organi oblasti Osvobodilne fronte bodo storili vse, da se bo moglo delo na polju izvršiti in z organiziranjem delavne fronte na vasi se bo obdelala vse zemlja, da bodo imeli naši borci dovolj hrane in da bo dovolj hrane tudi za dom.

Slovenske žene! Uveljavljaj svojo besedo v vsakem odboru in podpri ustanovitev delavnih čet na vasi! V skupnosti je naša moč, enotnost reši uspeho.

Ne pozabi tudi na tisti del kmetijstva, ki ga je doslej imela kmečka žena na skrbi: prašičjereja, perutninarstvo in vrtnarstvo. Dobro krni in neguj prašiče, da bo dovolj mesa za prihodnjo zimo. Nasadi takoj čim več dobrih kur nosnic, da dobiš piščeta, če zgoraj spomnili. Posej in posadi čim več zelenjave, ki vsebuje potrebne snovi za našo prehrano.

...

Naj tvoje dele letošnje pomlad dokaže vse-lju
bozen, ki jo zaslužijo naši borci in ki jo zaslu-
ži naša trpinčena zemlja. Ko boš obdelala vrt, na
pazabi na rožo! Slovenske hiše naj bo okrašena -
za veliki praznik in partizan ki pojde mimo tva-
je hiše naj dobi pušelo za spomin!

Glavni odbor Slovenske pro-
tifašistične ženske lige.

NAŠA VOJSKA IN NAŠI OTROCI NE SMEJO TRPITI PO-
KLEKNJENJA. ZATO NE SME OSTATI NITI PRED NAŠE ZEM-
LJE NEOBDELANE!

DROBTINICE IZ NAŠE ŽENE.

"Slovenska delegacija se vrača z drugega
zasedanja AVNOJ-a"

S tako novice so presenetili Belokranjke, ki
so bile na svojem drugem okrožnem zborovanju. V
vasi se je ustavila slovenska delegacija za AVNOJ
ki se je vrčela z zasedanja v Jajcu. Pienila sta
kvišku, debata je bila za hip prokinjena in ugi-
bala sta, kaj so naši odposlanci prinesli sloven-
skemu narodu z zasedanja. In glej, ni trajalo dol-
go, ko so se odprla vrata in celotna delegacija
je kljub veliki utrujenosti po dolgem potovanju
stopila v naše sobe. Po priročnih pozdravih nast-
ja tovariš Boris Kidrič, sekretar IOOF z ognjevi-
tini besedni podal kratek pregled sklepov zgod-
vinskega zasedanja v Jajcu. Govoril je o čudoviti
brezstvarni narodi Jugoslavije ki se je skoval v
krvavih težkih preizkušnjeh naše borbe. Govoril
je o veliki ljubezni s katero so bili sprejeti
odposlanci vseh narodov povsod, kamor so prišli.

Ni bilo kroja, -kjer bi jih ne sprejeli z viharni nevdušenjony, saj so vedeli da so odposlanci govorili, sklepali in odločali v njihovem imenu. Vede li so, da pomenjeje sklepi zasedanja prelomne s tere, gnilo Jugoslavijo in da se je rodila nova svobodna domovina.

Na konferenci je spregovorila tudi tovarišica Mica Šlander, edina slovenske delegatke, ki se je zasedanja udeležila. Pravila je o svojem sročanju z našo ljubo Kato Fojnovič in o pristrčnih dokazih ljubezni naših sester z jugo neprenem Slovenkem. Povedala nam je, da budno sledijo naši borbi in se srčno veselijo vsakega uspeha. Izročile nam je njihovo borbene pozdrave in govorila tako tople in pristrčno o njih, da smo začutile tesno povezanost s svojimi junškimi sestrami.

VSE ANTIFAŠISTKE PODVOJILE SVOJE Napore V NARODNO OSVOBODILNEM BOJU !

TOVARISICE NAM PIŠEJO.

TAKO SVOBODO NAM PRINAŠAJO "ŠVABOBRANCI":

- Bilo je zgodaj zjutraj, ko so v našo vasico nedome pridrveali konjeni. Predno smo se zavedli je že bila hiša, katero sedaj vidiš, vse obkolje na od belegeracijskih in nemških posad, ni je pri povedovale stara Krševka. Zaprti so vse vrata, vse dvhode in preplšene stenovalce vrgli v one sobe. Nato so celo stavbo polili z bencinom in zžgali. Med groznimi kriki, ki so pretresli cel ves in katerih ne pozabim nikoli, je zgrala vsa družina. Mož, žene, hčerke z dvema nedolžnima

otročič na ob treh do štirih let, ter deklica, ki im
naš, katere sta pri hiši ponagala. V
V grozi in obupu je Žonica sklepala roke in
trepetaje gledala pogorišče, - to nam prizor grozi
naš trpljenja, ki kliče po naščovenju. Ona
sem v grozi in neizmerne bolesti mi je stisnila
srce ob spominu na uboga družino. Spomnila sem se
lepših nedolžnih otrok, kateri so z nami obred-
njem obisku tako prijetno kramljeli. Spomnila in
primorjela sem jih s svojimi nobogljenski, stihli
le sem pešti in prisegla, da ne odnehemo vse čot-
lej, dokler ne dosežemo cilja, kateri je že tako
blizu.

Isti dan sem prisegla naščovenje vseh slovens-
skih bratov ter sari vsem izvrškom slovenskega na-
roda - siveobrancem ter nonškim psom.

Vsamtistim, ki do danes še ne vedo, kaj so
Pupnikovi izdajalci in naški okupatorji, naš
Slovence, naj jim bo zgoraj navedeni primerji v dok-
kaz.

K r a š k a N u š a .

MATI PARTIZANU-PROSTOVOLJCU!

- Sin moj, danes praznuješ sedemdeseti rojstni-
dan. In še nekaj mescev se nahajaš med vrstemi-
ših borcev, borcev za pravico in svobodo! Molčel
si! Molče si oššel kamer te-kličo dolžnost. Ste-
jiš v vrstah, ki dvigajo glas za pravico in svo-
bedo! Otrok-si-še - in vendar cel-moš. Čutil si z
nam vroč na lestnih plečih preganjenje. In za-
vedaš se, da je nastopil sveti trenutek - barba
za osvoboditev - in da ne smeš manjkati v vrsti.
Odšel si, - no da bi povedal. Vedela sem kam
šel; vendar sem bila v skrbeh - materinske skrb.
Nemalo pa si mi poslal negavice; za njih operon
in v negaviceh listek rekoč: "Kamo, oššel sem

tje, kjer je zeme mesto. Bodi-pozdrevljena in poljubljena! "Neizmerne sem bila vesela. Zavedaš se sin proletarke, da je odločilni trenutek. Deliš s tovariši trpljenje in veselje a plačilo bo neizmerne bogate -- narod slovenski bo osvobojen. V-nislih sem pri tebi in tovariših, spremljan = vas. Vroč želje mi kipi v srcu-in za voščiti ti jo kličem! "Bodi čvrst in hraber in ne nehaj borbe dokler ni uničena vse sovražna sila, petaptena -vsokrivice, slovenskemu narodu -priporjene svoboda in pravice!"

Sinke moj in tovariši vsi, ni deleč te sveti trenutek. Stejimo na zadnji stopnici pred-vretih volikage vstajanja. Naša beseda, ki je bila prearta in zaničevana, naša zemlja, ki je prepojena s krvjo lastnih sinov trpinov, bo odrešena! In s slovensko besedo na slovenski zemlji bomo postavili spomenik zgodovinski je že danes svet nima. Prepričane sem; da te dan ni več deleč, ko se boste sročni domov vrnili. Čutin tudi tvoje vrnitev, sinke-moj. Prišel boš ne-tiho. Ichnedil ne boš ne vretih s kličen! "Kam, borci smo se vrnili, vsem pravico in svobodo priborili."

Sročna, preserčne tvoja mati in ves narod na osvobojeni slovenski zemlji.

Prisrčno Te poljublja...Tvoja
mati (Vladimir Kras)

Z VIPAVSKEGA.

Kako ljubimo našo vojsko.

Ob 26 letnici Rdeče Armade smo Vipavke nabrale okrog 90 kg krofov, ki so jih nepokle naše-požrtvovalne žene. V jerbasih smo jih nesle naši

brigadi Ivana Gradnika, ki je bile ravno takrat pri nas. Borci so bili zelo veseli. Posobno, so bili veseli tega darila Rusi, ki jih je bilo oboje, in ki imajo svojega ruskega komandanta. Srečali so tudi se pari posov "Čez sov.". In sicer so nas sprejeli, kot znajo le naši partizani.

Poleg tega kot znano Vipavke ljubi svojo vojsko, znajo tudi sovražiti nemške bandite in izročila izročila.

V i p a v k e - V o l g a

Z GORIŠKEG

Kako smo praznovali 8. marec.

Letošnji 8. marec je bil velik praznik za goriške žene. Praznovali so v veliki ljubozni naši vojsko. Po vseh vaseh so pripravljali igranje z igrami, recitacijami, prepevali so naše borbene pesmi. Po glavnih cestah so pisale naše parole, rastresle slovenske zastavice z rdečo petokrako zvezdo. Na vseh gričih so gorili kresovi in opominjali daleč naokrog, da je 8. marec praznik vseh borbenih žene. Na prireditvah so povabile naše partizane, jih lepo sprejele in pogostile tako, da je tudi vojske čutila praznik naših žene.

G o r i š k e P e t r a

Tudi iz ostalih okrajev smo prejela poročila prav tako svečenemu praznovanju 8. marca.

(o p o m b a u r e d n i š t v a .)

I Z B R D .

Z velike ljuboznosti smo šle na delo, ko je bil razpisan nabirajni mesec za naše bolnice. Trudile smo se, in nabrele kar smo največ moglo za naše

ranjene borce. S kako ljubeznijo so žene dajale vse, kar so le mogle za našo vojsko, ne morem popisati.

Vedite borci, čeprav je skromno darilo, toda res iskreno. To vam pošiljajo briške žene.

Š m e r n i c e.

S TOLLINSKEGA.

V zadnjih dneh je skupeter pri nas pričel z novo taktiko. Pretacije, požigi so na dnevnom ruča. Ti banditi skupaj z domačini izvrški-hoščajo zatrete borbeni polot na Tolminkon. Tode zeman. Prepoznajte +

Debno se zavedamo nujnosti naše narodno osvobodilne borbe in stopete bomo po stopinjah, ki so jih nam začrtali stari tolminski punterji.

T o l m i n k e.

IRIJSKINKE

O našem okrožju prav nle veste. Tode tudi če nismo pisale, smo veino delale tako kot ve ostale. Flotile smo, in smo samo nogavice dale 240-pa-rov naših borcov. Pereno, šiveno in kuhano : za naše borce, v katerih gledamo svoje rešitelje.

Tudi naši narodni oblasti nudimo vse pomoč : saj smo tudi žene v oborih, kjer vršimo pravta ko svoje dolžnosti kot naši tovariši.

Organizirale bomo delavne čete in obdelale tudi poslednji košček naše svete zemlje.

Iz Irijskega okrožja.

DEKLETA IN ŽENE : PLUG IN MOTIKO V ROKE ! VSI
NAŠI ZEMELJA KORA BITI OBDELANA : ORGANIZIRAJ-
NO DELAVNE ČETE !

IZ BASKIJA.

V januarju se je vršila v našem okrožju prva okrožna konferenca SPŽŽ. Navzoče so bile vse aktivistke. Dnešnje vesi, kjer se je konferenca vršila, so v te namen lepo okrasile sverano z zelenjem in nepisi.

Ob 11. uri dopoldne se je vršilo zborovanje, katero je otvorila tovarišica Marjetka in podala besedi tovarišu Janku. Z ognjoviti besedami nam je opisal veliko uspeho naše hrabre vojske ter naših zveznikov. Lepo je govoril o našemu tovarišu Titu in o herojskih uspehih, katero žanje NOV dan za dnem pod vodstvom našega Tita. Naglasil je naglo napredovanje Rdeče Armade ter veliko pomoč, katero nam nudijo zvezniki. Posebno navdušenje je zavladelo v dvorani, ko je govoril o AVNOJ-u in naši novi vladi Nacionalnega Komiteta Osvoboditve Jugoslavije, ter o odlokih sklenjenih na drugem zgodovinskem zasedanju AVNOJ-a. Iz vzklokov navdušenja in žerših oči si lahko spoznal koliko naša žena čuti za našo vojsko.

Tovarišica Ivanka nam je podala in opisala položaj žene v preteklosti, današnje borbe ter naše dolžnosti v današnjih dneh. Navedla nam je per primerov naših sester s juga ter vzhoda, in nas pozvale, da tudi mi sledimo njihovem vzgledu.

Govor tovariše Janka in tovarišice Ivanke je bil večkrat prekinjen z navdušenimi vzkliki in ploskanjem. Nato je sledilo poročilo o delu Vsake rajonske sekretarke je podala poročilo o svojem rajonu. Za poročili je sledila debata. Skoraj vsaka je imela kaj povedati ali pripomniti. Sklenile smo vse enoglasno, da bomo podvojile našo

aktivnost, da bomo pritegnile v našo organizacijo še tisto malo številko žensk in deklet, ki še danes stojijo stran, da se ne bomo ustrašile nobenih žrtev ter da bomo tako tudi mi doprinesle svoj delež k skorejšnji zmogi.

Koferenca se je zaključila s prepovedanjem borbenih pesmi. Rezšle smo se srečne in vesele - z novimi načrti za nadaljnje delo.

K i c a .

IZ ISTRE.

Tudi ne se danes ogl-šamo. V imenu Istrank vam bom povedala tudi jaz nekaj. Nam se pozna 25 letna zatiranje fašizma. Naša Istra je že v svoji prirodi precej siromašna. V prilikah, v katerih smo živeli toliko časa, se je ta doba še bolj povečala. Nismo imeli šol, ker se nam tudi zelo, zelo prizna. Naša organizacija SPZZ je tudi pozneje prodrla k nam kot v ostale dele Primorske. Z veseljem smo se oklenile dela. Danes je pri nas še mnogo boljše. Prihajajo partizani, prinašajo nam čitivo in počasi se izobrazuje mo tudi mi. In danes se prirejajo sestanki v Istri, katerih se udeležijo do 60 žensk.

Me vse ljubimo našo vojsko in kar za enkrat ne znamo drugače pomagati in sodelovati v naši narodno osvobodilni borbi, nudimo vso pomoč našim borcem.

Tovariško vas pozdravljajo

I s t r a n k e .

PISMO 14 LETNEGA DEČKA, KI GA JE PUSTIL SVOJIM RODITELJEM PRED ODHODOM V PARTIZANE.

Predrage tovarišica mama!

Z bolečino v srcu te zapuščam samo z mojim

svetila braven. Očeta imeno v Kamčiji in tam stre-
da in ga zaganja nemška zver.

Elicerme o ljubezni zavednega Slovence in tudi
premišljivega te rano v naši družini, grozno ve-
selin srdem med naše tovariše, v boj za v našo
zlato svobodo, ki bo v najkrajšem času zasijala
Klad sen in s tem, da stopen med partizane naj-
boder-te vzgled vseavostajim.

Ze spomin tvojege sina ti pustia slikova per
tizenskim pozdravom se ločim od tebe draga mama

Smrt fašizmu - svobodo napodu!

Tovariš I v . . .

KULTURNI VEČER NA POKRAJINSKI KONFERENCI S.P.Ž.Z.

Ob 8 uri večer-so priredile lep, zares lep
kulturni večer. Vsako okrađe je nastopilo s
svojimi točkami. Hrabriane mi bo ostale v spo-
minu tovarišice Tržičanke, ki je v svoji prekras-
ni narodni noši z velikim šopom rdečih negoljev
ne praih deklamirala Gregorčičev "Naš narodni
dom". Sprostila se je prvič po dolgih letih zeta-
jene slovenska beseda. Vse zborisalke smo obču-
tilo njeno srečo, vse smo občutile teže, ki jo
težile ta del slovenskega naroda četiko let. Be-
seda Tržičanke je pleyala po dvorani je trkale
na duše. Mnogo deklamatoro sem že slišela v živ-
ljenju, ali nikoli še nisem slišela deklamirati
s takim nedopovedljivim zanosom.

Genljiv je bil prizor matere in sine, ki
je nastupila v pivške okrađe. Tovarišice iz piv-
ške okrađe so tudi plesale hrvaške, bosanske
in partizanske kolo. V kresni slovenski, hrvaški,
macedonski, črnogorski in srbski narodni noši so

pripravilo v kolu budočo federativno Jugoslavijo.

Brezbožno je odpol mešeni zbor vipevskega okrožja "venček narodnih pesmi". Toverišice iz tega okrožja so predvajali druge slike iz Cankarjevega "Hlepeca Jerneja". Toverišice pa so kot kaze kinje plesale kogaško kolo. Toverišica s Kraso s njo je z mehkim glasom zapela pesem "Slovenka pesem" čudno se zdi Sloveku, ko sliši na Primorskem "slovensko pesem", ki se svobodno razlega in zdi se mu, da vse tisto, kar je tlečilo Primorsko 25 let ni bilo res, da so bile le grozne sanje.

Vsa pozornost občinstva sta pritegnili Tržbenki, oblečeni sta bili v bogato vezene narodne noše. Peli sta v dvospevu "Teane noč se je stori le", in "Mi smo ubežniki, mi smo izgnanci". Še dal go-potem so mi zvenelo v ušesih besede "kmalu", kmalu nas pokliče Trst in Gorica,

in maščevana bo Bozavica,
v zarji krvavi nebo Bari".

Šeklemirale so "V pepelnični noči" od Gregorčiča in "Ki-vetajemo" od Aškerca.

Nastudirale so še celo vrsto tčok, ki nam pri čajo o njihovi delavnosti in o njihovi žetvi po slovenski besedi. Radi pozne ure jih nismo moglo več predvajati.

Program se je zaključil s solospvovom toverišice s Tolminskega okrožja. Z lepim, visokim glasom je odpekla večno lepo "Senje".

Z nepopisno mirnostjo in tihim duševnim zadovoljstvom sem odhekala s tega kulturnega večera, ki mi je jasno pokazal, da se ni doteknil fosi-zem, ki je gospodaril na tej zemlji 25 let srca slovenske žone.

VSEM TOVARIŠICAM!

Javljam vam, da bodo rezultati tekmovalnega nabiralskega posredstva objavljene v prihodnji številki Slovenke. Danes pa nismo prejela poročil iz vseh okrašij, zato tudi ne moremo objaviti uspehov.

Spart fešizmu - svoboda narodu!

Pokrajinski odbor SIŠZ za Primorsko.

Č A P A J E V K A

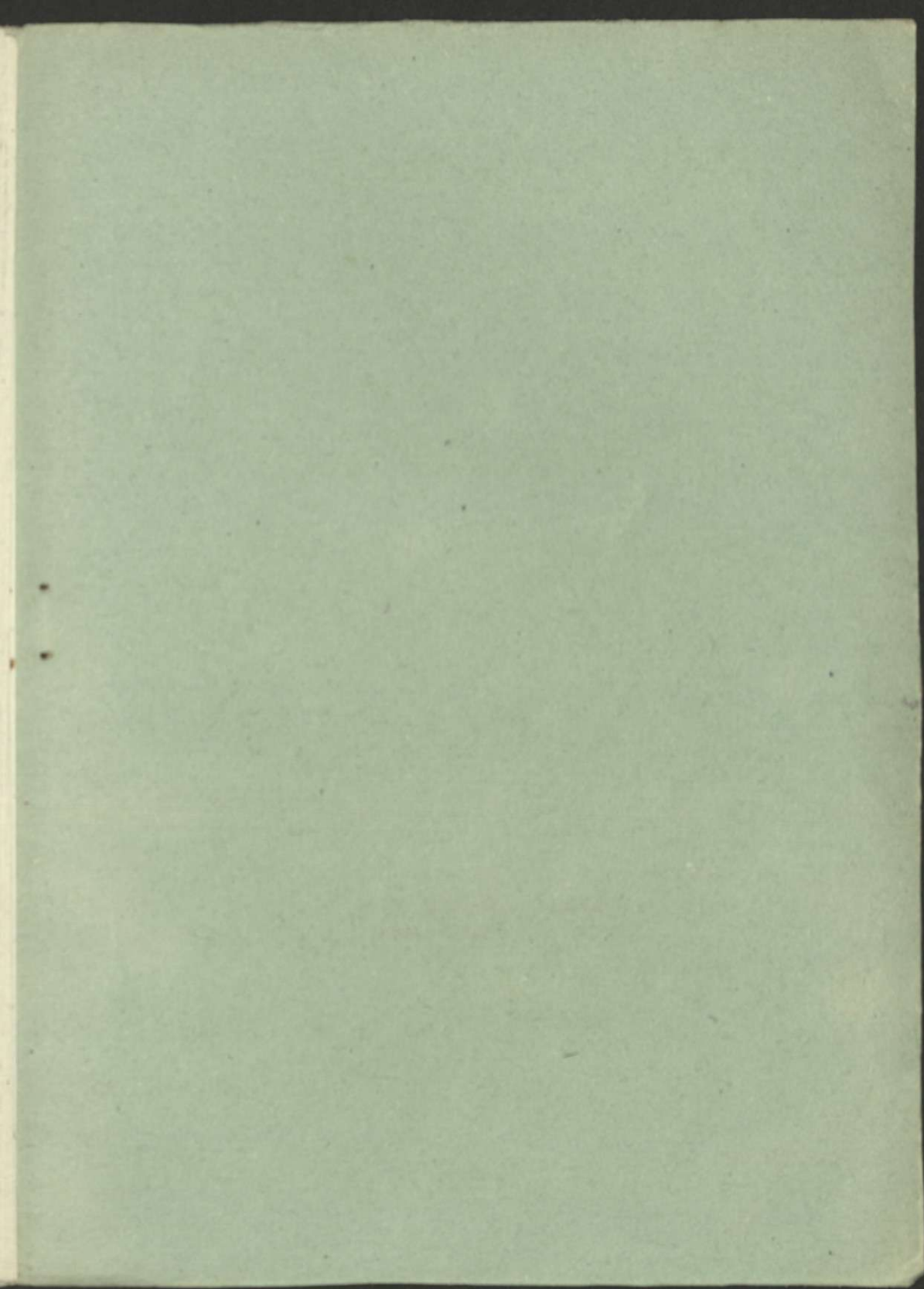
Nad Ur-lom strahini brezni
vreme letajo.
Tam na Volgi izdajsko bole gerdo
tajno se zbirajo.

Nagle se prispehi kozaki
kri je brizgnili -
notna Volga Čapajev je truplo
mrtno pogoltnila.

Ugasniti nikdar na more
slave zaroge tu,
ko je gonil Čapajev proti Ufi
gerde še poslednje.

Zadnje še sledove teh bojev
zdej pokriva prah,
trekterišev pogočn pasen pri
slevna Čapajevke.

Smrt in delavec v bratski slogi
sta pomedle smet,
zdej živite in delate veselo,
gradite novi svet.

Tehnike "FOREZEN"
